School & Veiligheid STICHTING

Kennisnet

Discussiekaart 1: Over privécontacten met leerlingen

De populaire hiphopleraar

Laat ict werken **voor het onderwijs**

Discussie - de populaire hiphopleraar

Deze discussiekaart is bedoeld om groepsgewijs de grenzen te verkennen van het socialemediaverkeer tussen onderwijsprofessionals enerzijds en leerlingen anderzijds.

Kwestie 1

Een leraar is in zijn vrije tijd rapper bij een succesvolle regionale hiphopformatie. Veel van zijn leerlingen volgen hem op Twitter, Instagram, Snapchat en Facebook, waar hij regelmatig berichten over concerten en besprekingen post, evenals foto's van repetities, tours en backstage feestjes.

Vragen

- Wat vind je daarvan, zo'n populaire leraar en zijn *exposure* via sociale media?
- Kan dat, in combinatie met zijn leraarschap?
  Zo nee: kun je een onderwijsprofessional verbieden om zijn hobby uit te oefenen en daarover te communiceren via sociale media? Of maakt het nog uit wat om wat voor hobby het gaat?
  Zo ja: zijn er grenzen aan de songteksten die de leraar mag rappen (denk aan seks en geweld), of heeft de school daar niets over te zeggen zolang er geen wetten overtreden worden?

Kwestie 2

Sommige leerlingen zijn behoorlijk onder de indruk van deze hiphopleraar en klampen hem dan ook regelmatig aan via sociale media. Ze sturen hem YouTubefilmpjes en eigengemaakte songteksten via privéberichten.

Vragen

- Hoe zou de leraar moeten reageren op deze berichten, die persoonlijk aan hem gericht zijn?
- Heeft de school hier regels voor, en zo ja: hoe luiden die?

Kwestie 3

Een van de leerlingen vertelt in zo'n privébericht (zie kwestie 2) iets over de achtergronden van zijn eigen songtekst: dat hij al geruime tijd heel erg gepest wordt, en het vaak niet meer ziet zitten. Aan de songtekst is dat inderdaad duidelijk te zien, constateert de leraar. Door de muziek en de teksten van de hiphopformatie voelt de leerling een verwantschap met de leraar; vandaar dat hij hem in vertrouwen neemt. Maar het moet wel geheim blijven: "Aan niemand anders vertellen!!!"

Vragen

- Wat zou deze leraar moeten doen?
- Moet hij deze broze, geheime bekentenis wel of niet doorgeven aan de directie, zijn teamleider of een andere vertrouwenspersoon?
- Zou het eventueel nog uitmaken of het een eigen leerling is, of een leerling uit een klas waaraan hij geen les geeft?

Kwestie 4

Een collega van de hiphopleraar heeft zijn socialemediakanalen verdeeld: hij heeft een privéaccount en een lerarenaccount (op Facebook en Twitter) en houdt die strikt gescheiden. Zo bericht hij zijn leerlingen via het lerarenaccount, terwijl hij op zijn privé-account alleen met familie en vrienden communiceert. De communicatie met zijn leerlingen gaat in het Engels, “omdat ik leraar Engels ben voor de klassen 1 tot en met 3. Daarbij lees ik ook vaak even de berichtjes die de leerlingen naar elkaar sturen.” Zo weet hij ook iets meer van ruzies en pesterijen, is zijn idee.

Vragen

- Wat vind je van deze aanpak?
- Hoe zou je zelf je socialemediacommunicatie met je leerlingen willen regelen?

Bedenk overigens dat het scheiden van werk- en privéaccounts geen garantie is dat er geen ongelukken kunnen gebeuren. Onlangs plaatste een leraar een *sext* (pikante foto) die bedoeld was voor zijn vriendin, per ongeluk in de klasse-WhatsAppgroep. De leraar werd niet ontslagen, omdat er geen sprake was van opzet. Hij mocht alleen geen les meer geven aan de leerlingen die de foto gezien hadden. Wat vind je van deze maatregel?

Kwestie 5

Gelegenheid om eigen incidenten in te brengen. Al of niet waar gebeurd.

Vragen

- Zijn er dingen die je zelf hebt meegemaakt, qua privécontact met leerlingen via sociale media, die je lastig vond en die je hier nog wilt bespreken?
- Of dingen waar je via via over hebt gehoord, en die je belangrijk genoeg vindt om hier te bespreken?
- Of dingen er zouden kúnnen gebeuren?
- Zouden daar ook nog regels voor gemaakt moeten worden, en zo ja, hoe zouden die moeten luiden?

Tot slot

Hoe kunnen collega’s elkaar bij deze problematiek helpen? En wat verwacht je van de bestuurders (directeur/schoolleider/bovenschools bestuur, etc.) op dit gebied?

Achtergrondinformatie

Deze discussie is bedoeld om de grenzen te verkennen van het socialemediaverkeer tussen onderwijzend personeel ('op') en onderwijsondersteunend personeel ('oop') enerzijds, en leerlingen anderzijds.

Hoewel sommige scholen zeer strikte regels hanteren ("1-op-1-contact op sociale media tussen leraar en leerling is verboden") is contact via Facebook, WhatsApp, etc. lang niet altijd te vermijden. Een privébericht (chatbericht) via Facebook kan bijvoorbeeld altijd verstuurd worden, ook al is iemand geen vriend. Ook kun je *blogmail* (berichten van bezoekers van een weblog naar de eigenaar ervan) niet zomaar blokkeren, net zo min als reacties op je YouTubekanaal. En alle volgers en berichten filteren op Twitter is een heel werk.

Ook is het de vraag of een totaalverbod wel zo handig is. Sociale media vormen immers een steeds belangrijker communicatiemogelijkheid – ook tussen leraren en leerlingen. Denk aan een klasse-WhatsAppgroep om tips door te geven, of om ziekte of afwezigheid te melden. Ook kun je door sociale media een idee krijgen wat er allemaal speelt binnen de klas of binnen groepen. Wat ook een weer een keerzijde heeft: wil je als leraar 's avonds of in het weekeinde nog steeds maatschappelijk werker spelen?

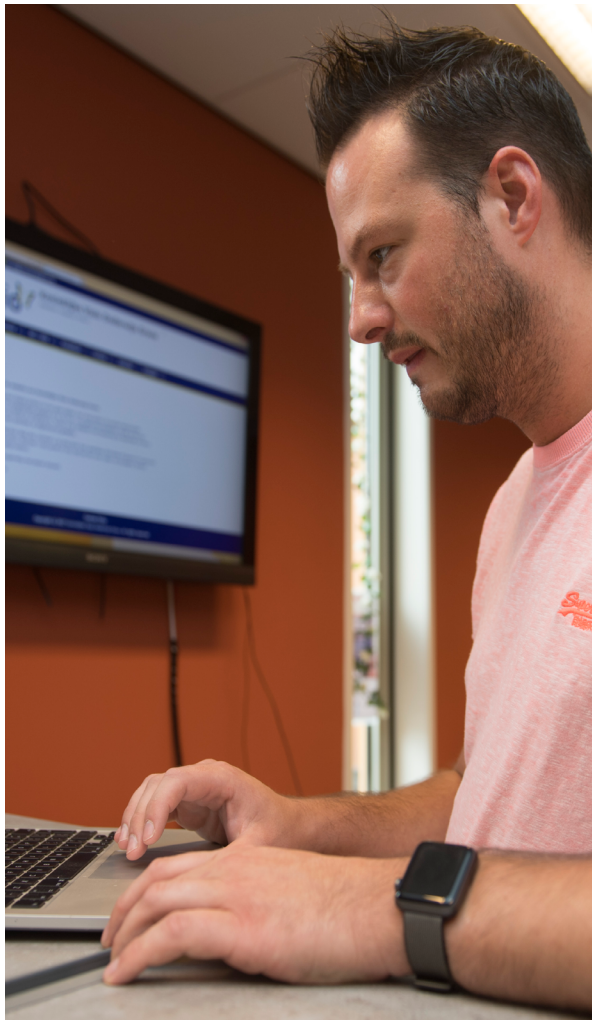

Voorbeelden

Hieronder volgen enkele voorbeelden van (waargebeurde) socialemediagebeurtenissen, ten gevolge van privécontacten tussen leerlingen en leraren.

Voorbeeld 1

Een leraar van een ROC onderhield Twittercontact met zeker een kwart van zijn leerlingen. Hij spoorde ze aan om te gaan studeren als ze zich verveelden ("Nergens zin in? Ga je huiswerk maken!") en kwam er via Twitter achter dat een stage van een van zijn leerlingen wel heel erg zwaar was. Hij meldde dit aan de mentor. Resultaat: de directie van de school vroeg hem om zich iets minder via sociale media met de leerlingen bezig te houden. (Bron: *Trouw*)

Voorbeeld 2

Een leraar werd ontslagen vanwege 'grensoverschrijdend gedrag'. Hij gebruikte sociale media om na schooltijd met zijn leerlingen in contact te treden. Eerst met huiswerkadviezen, daarna met algemenere adviezen. Daarbij hield hij ook privégesprekken. Sommige meisjes vonden dit veel te intiem worden, en trokken aan de bel. Na het ontslag meldde de directie aan de ouders en de collega's dat er weliswaar geen fysiek contact was geweest, maar dat de privéchats niet door de beugel konden, en dat het socialemediaprotocol van de school meermalen was overschreden. (Bron: *Algemeen Dagblad*)

Voorbeeld 3

Een leraar werd ontslagen omdat hij zijn Twitterberichtjes aan leerlingen afsloot met nachtzoenen. (Bron: *Brabants Dagblad*)

Voorbeeld 4

Een leraar werd ontslagen nadat hij 'grensoverschrijdend gedrag' met leerlingen op sociale media had vertoond. Er was weliswaar geen fysiek contact geweest, aldus de school, maar de uitlatingen via Facebook, WhatsApp en Twitter konden volgens het schoolbestuur niet door de beugel. Waaruit die uitlatingen bestonden, werd niet verteld. Er was een socialemediaprotocol dat de richtlijnen duidelijk weergaf, en dat bekend was bij de leraar. (Bron: *Algemeen Dagblad*)

Voorbeeld 5

Een lerares geschiedenis werd ontslagen vanwege het versturen van erotische sms'jes aan leerlingen. (Bron: *Omroep Brabant*)

Voorbeeld 6

Een leraar van een ROC werd geschorst omdat hij via WhatsApp om seksueel getinte foto's vroeg aan enkele van zijn leerlingen. De leerlingen zouden worden beloond met hogere cijfers. (Bron: *Omroep Brabant*)

Voorbeeld 7

Een leraar plaatste per ongeluk een *sext* (pikante foto) die bedoeld was voor zijn vriendin, in de klasse-WhatsAppgroep. De school concludeerde dat het een “hele domme fout zonder kwade bedoelingen” betrof. De leraar mocht blijven, maar mocht geen les meer geven aan de leerlingen die de foto hadden gezien. De ouders konden zich daarin vinden. (Bron: *De Telegraaf*)

Voorbeeld 8

Een leraar zette een WhatsAppgroep op voor een klas, en merkte dat deze groep – na enkele weken van aftasten en uitproberen – steeds nuttiger werd gebruikt. Leerlingen stelden vragen via de groepsapp; aan elkaar en aan de leraar. Ze overlegden over het huiswerk, en plaatsten foto’s van aantekeningen op het whiteboard. Een van de leerlingen ontpopte zich tot moderator. (Bron: *Jong leren*)

Aandachtspunten

Hieronder lees je enkele dingen om te onthouden als je de discussie gaat leiden.

“In de media verschijnen regelmatig berichten over ongewenste relaties tussen onderwijspersoneel en leerlingen waarbij het intieme contact via sociale media werd opgebouwd. Sommige personeelsleden gaan dus nog een stap verder dan amicaliteit. Wat begint met onschuldige en vriendschappelijke berichten, eindigt in sommige gevallen in grensoverschrijdend gedrag. Dit kostte in 2007 minstens 20 onderwijsmederkers hun baan. Waarschijnlijk is dit slechts het topje van de ijsberg, omdat de meeste problemen op dit gebied intern op school opgelost worden.” (Bron: *Onderwijspersoneel vo & social media*, Centrum School & Veiligheid, 2015)

“De actualiteitenrubriek EenVandaag deed in 2011 onderzoek onder 1.600 scholieren naar de mening van leerlingen over sociale media. Hieruit bleek dat ruim een kwart van hen contact met leraren had via sociale media. In bijna de helft van de gevallen gaat het naast schoolzaken ook over privézaken. Leraren die met hun leerlingen persoonlijke zaken bespreken via sociale media, doen dit omdat ze vinden dat hun band met hun leerlingen hierdoor beter wordt.” (Bron: *Onderwijspersoneel vo & social media,* Centrum School & Veiligheid, 2015)

Op sommige scholen is 1-op-1-contact via sociale media uitdrukkelijk verboden. “Wij hebben een socialmediaprotocol, waarin staat dat leraren geen 1-op-1 WhatsAppcontact mogen onderhouden met leerlingen, en niet met elkaar bevriend mogen zijn op Facebook” zegt een schooldirecteur. (Bron: *Advies van scholen en vakbond: houd contact met leerling zakelijk en sluit mailtjes niet af met kusjes*, Brabants Dagblad, 2017)

Ter inspiratie: *Voorbeeldprotocol Sociale media op school*. Dit protocol beschrijft hoe leraren en andere onderwijsprofessionals om moeten gaan met sociale media.

Heeft jouw school een eigen socialemediaprotocol? Dan heeft dat natuurlijk de voorkeur boven het voorbeeldprotocol. Eventueel kun je beide protocollen met elkaar vergelijken.

Tip 1: Deel het eigen protocol – als dat er is – uit aan de deelnemers. Aan het eind of halverwege. Hoe goed kennen de leraren hun eigen gedragsregels?

Tip 2: Ga na, op basis van de discussie die gevoerd wordt, of het huidige protocol moet worden aangepast. Moeten er misschien regels toegevoegd, verwijderd of gewijzigd worden? Neem de feedback van de deelnemers heel serieus.

Verder lezen

Sociale veiligheid op school en internet vergroot je zo
Deze brochure van Kennisnet over de omgang van scholen met sociale media, en vraagstukken als: hoe zorg je ervoor dat leerlingen ook online positief met elkaar omgaan? Hoe voorkom je dat kleine ergernissen op internet uitgroeien tot digitale conflicten die ook hun weerslag hebben in de klas of op het schoolplein? Hoe reageer je als school adequaat op een digitale ramp?

Zo maak je een reglement sociale media en internet op school
Voorbeeldprotocollen en een modelreglement, verzameld door Kennisnet.

Colofon

Datum
Maart 2018

Hoofdedactie
Remco Pijpers

Redactie
Louis Stiller en Henk Boeke

Eindredactie
Henk Boeke

Fotografie
Rodney Kersten

Sommige rechten voorbehouden
Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(s) en uitgever van Kennisnet geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

Over Kennisnet

Elke leerling verdient eigentijds, veilig en persoonlijk onderwijs. Daarom ondersteunt Kennisnet scholen met ict. We zorgen voor een landelijke ict-basisinfrastructuur, adviseren de sectorraden en delen onze kennis met het primair onderwijs (po), het voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Zo laten we ict werken voor het onderwijs. Kennisnet wordt gefinancierd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW).

kennisnet.nl

Kennisnet
Paletsingel 32
2718 NT Zoetermeer

T 0800 321 22 33
E support@kennisnet.nl
I kennisnet.nl

Postbus 778
2700 AT Zoetermeer